

El català a Tarragona, entre una generació que no l'ha après i una altra que no el fa servir fora de l'escola

Entitats com el Fòrum Espai Cultural, a Bonavista, treballen per afavorir espais de trobada, davant la manca d'inversió de l'administració

Professora i alumnes, al Fòrum Espai Cultural de Bonavista (Tarragona). | Josep M. Llauradó

La davallada dràstica en l'ús **social del català** en les dues últimes dècades s'ha fet notar especialment entre els més joves. La clara minoria de continguts d'entreteniment en català respecte als que són en anglès o en castellà ha fet més ampla l'esquerda. Canviar de llengua és també un costum que molts parlants no han abandonat, tot plegat en un context en què cada cop sembla que la **immersió lingüística** a l'escola sigui menys garantia de domini del català.

Mercedes Bermejo, Mari Cañete, Isabel Ordóñez i María Sampedro són quatre veïnes del barri tarragoní de **Bonavista** que desafien aquesta tendència a la baixa. Amb els orígens fora de Catalunya, majoritàriament d'**Andalusia**, les quatre dones es troben cada setmana per practicar una llengua que lamenten no haver après al seu entorn més immediat. I és que en aquest barri encara passa que **algun veí es queixa quan en una reunió social algú decideix parlar català**. No és la seva llengua ni tampoc no hi ha hagut una mescla amb el centre de la ciutat que propiciï aquesta convivència.

"Hi ha gent que el parla", diu Isabel, però només quan identifica que el saps parlar, **"sembla que a la gent d'aquí no t'hi pots adreçar en català"**. Des que al març va obrir el **Fòrum Espai Cultural**, a tocar del centre neuràlgic del barri, la plaça de la Constitució, alguns veïns ja associen els seus membres amb aquelles persones amb qui sí que poden parlar la llengua. "Aquí ja no hi ha la barrera", destaca **Vicente Ozáez**, un dels seus impulsors.

Mitjançant **tertúlies lingüístiques**, generen un "espai de confiança" on, "sense vergonya", es poden equivocar parlant la llengua sense que ningú els retregui cap errada. María Sampedro explica que en alguna ocasió ella sí que ha vist com **se'n reien del seu català** i per això ha decidit participar d'aquesta iniciativa, aprofitant també que **ha anat a viure a Vilallonga del Camp**, on el català hi és més present.

La voluntat d'aprendre la llengua ara que tenen temps i poder seguir el que apareix a TV3 són algunes de les motivacions que les ha dut a invertir una mica més d'una hora a aprendre paraules i expressions del dia a dia. Mari Cañete explica que algun cop intenta veure algun programa de la televisió en català, però encara, diu, "hi ha coses que no sé" i canvia de canal.

I no és cosa tan sols de determinades generacions: Mercedes Bermejo ha intentat amb el seu nét parlar en català, però no hi ha manera. Totes coincideixen a valorar que **la canalla del barri associa la llengua pròpia del país exclusivament amb l'escola i que fora d'ella no l'utilitzen**.
[noticiadiari]2/225403[/noticiadiari]

"Hi ha hagut molta relaxació, després de molt de treball i lluita, va semblar que amb la immersió estava tot fet, però s'ha desfet com un terròs, ens hem despistat", afegeix Marta Segura, qui és la responsable de dinamitzar les classes. De fet, al Fòrum Espai Cultural també hi van força nens i nenes, que parlen "perfectament" el català. A fora al carrer, però "no hi ha continuïtat".

El cas de Bonavista és semblant al de molts altres barris catalans on s'ha quedat "la gent amb menys oportunitats". Així ho explica Vicente, que creu que **el jovent ja fill de la immersió lingüística i amb més formació ha acabat marxant a la Canonja, Salou o Reus**, tal com va ser el seu cas. Ell, un bonavistenc de tota la vida, va obligar-se a millorar el seu nivell de català pel fet de traslladar-se a la capital del Baix Camp, on el seu ús és més alt que a Tarragona. **"Si no sents que és una cosa que t'envolta, no l'aprens"**, conclou. I a Bonavista, però tampoc al centre de Tarragona, això no passa. En el seu cas, opina que fer **que el català fos requisit per a l'ascensor social, més en temps de crisi econòmica, ajudaria a molts a aprendre'l**.

"Hi ha casos de persones que no són capaços d'expressar-se en català i que superen l'ensenyament obligatori"

Aquest espai de Bonavista és tan sols un dels diversos recursos que s'estan posant en comú en una taula lingüística, des de la URV fins al Centre per a la Normalització (CPNL), passant per entitats de la societat civil. **Anna Gispert, filòloga i presidenta de l'Associació de Professionals i Estudiosos en Llengua Catalana (APELLC)**, reconeix que "ja fa anys que s'està veient que hi ha una davallada", que pel seu àmbit professional ha observat especialment als instituts.

La sensació és que cada cop hi ha més professors que fan les classes en castellà, incomplint la normativa, però no hi ha dades públiques que ho corroborin. La **manca de personal qualificat** i la no cobertura de la plaça de **coordinador lingüístic** als centres podrien ser alguns motius pels quals el castellà ha guanyat terreny als passadissos.

"S'ha anat retallant des de l'època d'Ernest Maragall", explica Anna Gispert, mestra de català durant molts anys a l'**Institut Martí i Franquès de Tarragona**. "Des de fa 8-10 anys s'ha avisat que faltaven filòlegs i han contractat professors de català que en alguns casos no eren filòlegs, eren periodistes reciclats, que estan molt preparats però no han fet una carrera de filologia".

Imatge d'arxiu d'una escola. Foto: Josep M Montaner

Gispert qualifica d'"**intrusisme**" aquesta incorporació de persones que "no tenen els recursos ni les eines, ni poden treballar en condicions". "Això també repercuteix en la qualitat del que s'ensenya", assegura. Tot plegat, sumat a noves competències: tutories, vigilàncies de patis... "En els últims anys el professional té moltes tecles, l'han posat contra les cordes i moltes vegades no es valoren prou".

Les conseqüències són clares pel que fa als alumnes: "Ens trobem amb **gent a la que li costa fer una exposició oral**, que intenten escaquejar-se al màxim per no fer anar la llengua". "Hi ha casos de persones que no són capaços d'expressar-se en català i que superen l'ensenyament obligatori".

Al voltant del debat que la llengua s'ensenya igual ara que fa vint anys, al parer de Gispert: "No podem pensar que anem a l'Institut com si anéssim al circ o a un teatre, s'han fet canvis per avançar, amb rutes literàries, llegir en veu alta, fer representacions... Hi ha un canvi, el que passa és que també hi ha uns mínims que s'han de complir". "Fer la llengua atractiva vol dir que hi ha d'haver un esforç i concentració al darrere

L'última qüestió a la llista de les polítiques institucionals

Si per una cosa s'ha caracteritzat l'última dècada i mitja ha estat la concatenació de crisis econòmiques i socials. Això ha afectat a la salut del català, també a Tarragona: "Hi ha hagut una **baixada de nivell perquè les qüestions socials tenen més pes** que les qüestions d'aprenentatge de les diferents matèries", afirma Anna Gispert.

Ja sigui per l'arribada d'un major nombre de nouvinguts a partir del nou mil·lenni o per una **menor inversió econòmica institucional** en normalització lingüística, les escoles han acabat "parant el cop" i "el tema de la llengua ha anat quedant relegat".

Es dona la circumstància que en aquests moments l'alcaldia de Tarragona la té el partit -ERC-

que va impulsar el **Servei de Política Lingüística de l'Ajuntament de Tarragona (SPLAT)**. Aquell servei va durar un sol mandat (2007-2011), el primer de l'exalcalde Josep Fèlix Ballesteros (PSC), que tenia com a soci els republicans. Amb el canvi de govern de l'any 2019 i l'arribada de **Pau Ricomà**, però, no s'ha recuperat. "És una llàstima, hi ha molts ajuntaments que tenen un servei de política lingüística, però ja hem vist que les administracions han externalitzat molts serveis i el tema de la llengua ha passat a ser la vintena preocupació".